

V řízení o vyměření dávky obecní — třeba v první stolici vyměřoval dávku orgán obecní — obec vystupuje jako strana koordinovaná druhé straně, poplatníku. Zájem na správném vyměření dávky je takto kvalifikován za individuální zájem, a právo obce, jako jedné z procesních stran, nesporně je tímto zájmem vloženo do rukou obce. Není předpisu, že by dozorčí úřad měl tohoto zájmu obce vedle ní, a po případě i proti ní chrániti vůči odpůrci z moci úřední. Naopak by taková dozorčí ochrana porušovala koordinaci obou stran procesních a byla v rozporu s pozitivní úpravou řízení vyměřovacího.

Nemá proto nař. rozhodnutí oporu v zákoně.

Č. 12.395.

Školství. — Církevní věci. — Řízení správní:
I. * Nároky učitelů veřejných ľudových církevních škol na Slovensku, plynoucí jim ze zákona č. 104/1926 Sb. v důsledku ustanovení jeho § 1 odst. 2 posl. věta, mají povahu veřejnoprávní a přísluší o nich rozhodovati úřadům správním. — II. * Správce učitel veřejné ľudové církevní školy na Slovensku řádně ustanovený nemůže se platně vzdáti právního nároku na správcovský příravek podle § 15 zákona č. 104/1926 Sb.

(Nález ze 7. května 1936 č. 12.867/36.)

V ě c: Církev evangelické a. v. v Čerenčanech a ve Velkých Terjakovcích proti rozh. zem. úřadu v Bratislavě z 31. července 1933, resp. z 10. srpna 1933 o správcovském příravku učitele církevní školy.

V ý r o k: Stížnosti se zamítají pro bezdůvodnost.

D ů v o d y: Karel P., správce učitel církevní školy ve Velkých Terjakovcích, a Stano P., správce učitel v Čerenčanech, domáhali se podáními u okr. úřadu v Rimavské Sobotě, aby tento zavázal církev ev. a. v., aby jim za léta 1926—1932 vyplatila jim příslušející správcovský příravek., což učiniti odmítla.

Okr. úřad v Rimavské Sobotě výměry z 22. března 1933 vyhověl těmto žádostem a vyzval dnešní st-lky, aby zadržený správcovský plat na léta 1926—1932 ročně po 750 Kč do 1 měsíce od doručení rozhodnutí jmenovaným učitelům zaplatily pod následky exekuce. Okr. úřad opřel svoje rozhodnutí o ustanovení § 1 odst. 2 věty 2, § 15 a § 45 zákona č. 104/1926 Sb., jakož i o zák. čl. XXVII:1907.

Odvolání stěžující si církve byla nař. rozhodnutími zamítnuta.

O stížnostech uvažoval nss takto:

Na sporu jest otázka, je-li stěžující si církev jako udržovatelka veřejné ľudové školy povinna svým správcům učitelům vypláceti správcovský příravek podle § 15 zákona č. 104/1926 Sb.

Soud musil se především zabývati námitkou obou stížností, že daný spor nepatří vůbec před úřady správní, nýbrž buď před řádné soudy, nebo před církevní soudy. Otázku tu jest ostatně soud povinen zkoumati již z moci úřední.

K této námitce nutno uvážiti, že jde tu o počitky učitelů veřejných škol (§§ 9 a 10 zák. čl. XXXVIII:1868); je-li pak vůbec veškeré národní školství podrobena vrchní státní správě školské (§ 1 zák. čl. XXVIII:1876), děje se tak z toho důvodu, že stát má veřejný zájem na tom, jak jsou školy po stránce věcné, osobní a pedagogické vybaveny. S hlediska tohoto veřej. zájmu upravoval proto stát i služební poměry a počitky učitelů škol veřejných a zlepšení, resp. stanovení počitků nebylo snad dáno jen v zájmu těchto učitelů samých, nýbrž byly sledovány i cíle sociálně politické, t. j. zajistiti pokud možno právní i hospodářské postavení těchto zaměstnanců tím, že se jim garantuje jistá míra nezadatelných práv, čímž sledovány také právě zájmy veřejné, aby tu totiž byl pevný kmen učitelstva hmotně zabezpečeného, které by pak, jsouc zbaveno nejtěžších starostí existenčních, mohlo se při vši možné jinaké neodvislosti spolehlivě a plně věnovati svým úkolům výchovatským. S těchto hledisek byla také učitelstvu zaručována v příslušných zákonech určitá minima příjmů (srovn. na př. § 142 zák. čl. XXXVIII:1868, §§ 2, 3, 12 zák. čl. XXVII:1907), jež se vztahovala pak i na učitelstvo veřejných škol církevních, při čemž však dosavadní počitky, tato minima přesahující, ponechány v platnosti (na př. § 144 zák. čl. XXXVIII:1868, § 3 zák. čl. XXVII:1907). Proto také stanoveno, že učitelstvo volí se doživotně (§ 138 bod 1 zák. čl. XXXVIII:1868), což platí i o učitelstvu veřejných škol církevních (§ 2 odst. 5 zák. čl. XXVII:1907), a proto byli zajišťováni ve smyslu téhož ustanovení i pozůstalí po učitelích těchto škol. Stejný účel měla i ustanovení, z čeho pozůstávají a v jakých lhůtách se mají počitky ty vypláceti (§§ 5—7 zák. čl. XXVII:1907), jakož i další, že počitky ty mají zabezpečiti ve smyslu §§ 10 a 12 cit. zák. právě udržovatelé škol (i církevních), vůči nimž vystupuje učitel jako osoba oprávněná, která však nemá na starosti eventuální vymáhání částí počitků od činitelů třetích, jinak zavázaných, a břímě tohoto vymáhání uvaleno jen na udržovatele škol (§ 10 zákona z r. 1907). Stanoví-li pak dále § 1 zák. z r. 1907, že učitelé obecních a církevních národních škol jsou veřejnými úředníky a že jejich zákonem stanovené počitky se zabezpečují cestou administrativní (srovn. též § 30 zák. čl. XVI:1913), a v souhlase s tím i § 10 cit. zákona, že i způsob vymáhání nedoplatků od osob třetích, k příspěvkům na počitky učitelské zavázaných (ovšem vůči udržovateli školy), upraven bude administrativní cestou nařizovací, je z toho jasno, že předpisy ty a nároky z nich plynoucí jsou eminentně veřejnoprávními, danými také ve veřejném zájmu, a proto o nárocích těch sluší již ve smyslu §§ 1 a 10 zák. čl. XXVII:1907 rozhodovati jedině úřadům správním.

Z toho vysvítá mylnost názoru stížnosti, která s poukazem na § 10 zákona z r. 1907 upírá zúčastněným stranám právo domáhati se u správních úřadů svého práva na počitky, ježto prý podle cit. ustanovení toliko udržovatel školy má možnost vymáhati administrativní cestou nedoplatky učitelského platu od jednotlivých církevníků. Neboť v daném případě nejde o nedoplatky osob třetích, mimo udržovatele školy stojících, nýbrž jde o spor mezi učitelem a udržovatelem školy (který ostatně ve smyslu cit. § 10 ručí učiteli za plat bez ohledu i na takové nedoplatky)

o platy, kterýžto spor patří podle shora uvedeného před úřady správní a může býti vznesen právě oprávněným učitelem.

Pokud pak jde o sporný správcovský přídavek samotný, nezměnil na shora uvedeném zákonném stavu nic ani zákon č. 104/1926 Sb., jenž poskytl učitelstvu určitá nadlepení platová oproti požitkům dosavadním, t. j. stanovil určitá vyšší minima platů, než dosud byla stanovena. Zákon ten nevztahuje se pak, jak se mylně domnívá stížnost, toliko na učitele škol státních, nýbrž — jak tento soud konstantně judikuje — i na učitelstvo škol církevních na Slovensku, jak plyne z kogentního ustanovení § 1 odst. 2 cit. zákona, a to do té doby, nežli bude vydán zvláštní zákon v § 1 odst. 2 zmíněný. Poskytuje tedy zákon č. 104/1926 Sb. i učitelům veřejných ľudových škol církevních nároky na určitá nadlepení platová oproti platům dosavadním a jsou nároky ty téhož charakteru, jako nároky plynoucí z dřívějších zákonů, t. j. charakteru veřejnoprávního, o nichž přísluší rozhodovati úřadům správním (srovn. nález z 19. března 1935 č. 13.344/35 a Boh. A 12.127/35).

Pokud stížnost dovozuje kompetenci řádných soudů z § 328 církv. ústavy (č. 61/1923 Sb.), činí tak neprávem, poněvadž ustanovení to se týká toliko církevního soudnictví.

V otázce, kdo má nésti náklady tohoto nadlepení platového u učitelů škol církevních, je pak směrodatné ustanovení § 45, v němž se praví, že náklady ty nesou dosavadní udržovatelé. Dosavadním udržovatelem církevních škol, o něž jde, je — co ostatně ani stížnost nepopírá — ev. a. v. církev, jak plyne i z §§ 10 a 11 zák. čl. XXXVIII:1868, a nese tudíž náklady zvýšených platů učitelských podle zákona č. 104/1926 Sb. tato církev a nikoliv stát. Po této stránce nepotřeboval zákon výslovně uváděti, že dosavadní předpisy se mění, pokud mu odporují, ježto poskytoval jen jisté nadlepení nad dosavadní požitky, jinak předpisy dosud platné neměnil a výslovně stanovil, kdo toto nadlepení nese. Jde tu tedy o nadlepení bez ohledu na to, co je vokátorem dosud (v nižší míře) církevnímu učiteli zajištěno, stejně jako tomu bylo při stanovení minimálních požitků podle zákonů dřívějších, jež chtěly zaručiti vždy požitky vyšší, nežli dle vokatora učiteli patřily, při čemž ovšem zachovávaly v případech, kdy požitky podle vokatora eventuálně přesahovaly nově zákonem stanovené minimum, tyto požitky (srovn. na př. § 144 zák. čl. XXXVIII:1868, § 3 zák. čl. XXVII:1907). Stejně jako podle dřívějších zákonů — jak shora bylo již dovozeno — musila udržovatelka školy sama zabezpečiti církevnímu učiteli nově zákonem stanovené minimum (§ 12 zák. čl. XXVII:1907 a sama musila mu ve stanovených lhůtách platové hotovosti (§ 6 zák. čl. XXVII:1907) a ostatní příjmy vypláceti, bez ohledu na to, zda třetí osoby zavázané k příspěvkům na učitelské platy byly v nedoplatcích (§ 10 zákona z r. 1907), a bez ohledu na to, zda bude (nestačíc finančně) žádati o státní podporu (§ 12 odst. 1 a 2 zákona z r. 1907), tak i nadlepení platové poskytnuté učitelům církevních škol zákonem č. 104/1926 Sb. nečiní příslušný nárok učitelův závislým od případného poskytnutí nějaké státní podpory či zálohy, ať je na takovou nárok čili nic.

Poněvadž pak mezi nadlepení platová poskytnutá zákonem č. 104/1926 Sb. učitelům církevních škol dlužno čítati i správcovský přídavek

ve smyslu § 15 cit. zákona, je povinna i církev ev. a v. vypláceti jej svým správcům učitelům, jsou-li ovšem jinaké podmínky splněny. — — —

Dále poukazuje stížnost na to, že se oba učitelé přiznaného jim správcovského honoráře na téže schůzi konventu dne 24. března 1929 zřekli vzhledem na nemajetnost církve do té doby, dokud přídavek ten nebude církvi státem vyplacen. Zřeknutí to vzal prý konvent na vědomí a je tudíž platné, i když nebylo o něm oběma učitelům na konventu přítomným zvláštní úřední vyhotovení doručeno. K této námitce sluší podotknouti toto:

Mají-li podle toho, co shora dovozeno, oba správci učitelé, byvše jako takoví jmenováni, nárok na přídavek ve smyslu § 15 zákona č. 104/1926 od církve jako udržovatelky školy ve smyslu § 45 cit. zákona, mohla by námitka právě uvedená, jakož i vada řízení v souvislosti s ní vytýkaná, míti význam pro řešení daného sporu, kdy žal. úřad vyslovil — ať už z jakýchkoliv důvodů —, že zřeknutí to nemá vlivu na existenci nároku podle § 15 cit. zákona, toliko tehdy, kdyby se správce učitel veřejné církevní lidové školy mohl vůbec platně nároku toho zříci. To však nejvyšší správní soud neshledal. Neboť jak s počátku již bylo dovozeno, jde tu při učitelských požadcích a tedy i při ustanovení § 15 zákona č. 104/1926 Sb. o předpisy eminentně veřejnoprávní, dané také ve veřejném zájmu, jež jako normy iuris cogentis ani jednostranným prohlášením, ani vzájemnou dohodou platně měněny býti nemohou, z čehož plyne, že právního nároku na správcovský přídavek ve smyslu § 15 cit. zákona, který tvoří též součást pensijní základny, se oba správci-učitelé platně vzdáti vůbec nemohli (srovn. na př. Boh. A 1677/22, 2609/23, 3196/24, 11.043/34 ohledně úředníků obecních), a takovýto způsob zřeknutí se podobných nároků zákony učitelské vůbec neznají. Než potom nelze shledati nezákonnost v tom, že žal. úřad vyslovil, že uvedené zřeknutí se nároků neosvobozuje ještě církev od placení správcovského přídavku. Za tohoto stavu jest ovšem irelevantní, zda oba učitelé byli na konventu přítomni, zda tvrzené prohlášení skutečně učinili a zda se jim o tom dostalo od církve ještě zvláštního vyrozumění, a nelze ani shledati podstatné vady v tom, že žal. úřad nevyslechl navrhovaných svědků o těchto irelevantních skutečnostech. — — —

Č. 12.396. .

Živnostenské právo: I. Předpokladem udělení knihkupecké koncese je potřeba obyvatelstva; není třeba, aby šlo o potřebu zvláště nutnou. — II. Je ponecháno úřadu, aby uvážil, jaké vzdělání dostačuje v konkrétním případě k provozování knihkupecké živnosti.

(Nález z 8. května 1936 č. 12.877/36.)

Věc: Josef B. v Praze proti rozh. min. obchodu ze 4. listopadu 1933 o koncesi knihkupecké.

Výrok: Naříkané rozhodnutí se zrušuje jednak pro nezákonnost, jednak pro vadnost řízení.